

INFORMATIEBLAD

VOOGDIJ

Wat is voogdij ?

Onder voogdij wordt verstaan de zorg voor de persoon en de goederen en vertegenwoordiging in burgerlijke handelingen van een minderjarig kind van wie de ouders (of één van de ouders) zijn overleden, uit de ouderlijke macht ontzet of gescheiden. In zo'n geval moeten voogden worden benoemd. Als slechts één van de ouders is overleden, dan is de overlevende ouder van rechtswege voogd over hun wettige kinderen. De overlevende ouder die tot de voogdij bevoegd is, kan de rechtbank verzoeken met de voogdij te worden belast. De voogdijzaken zijn geregeld in het Burgerlijk Wetboek van 1970, boek 1.

Hoewel sedert 1 januari 1970 iemand met 18 jaar meerderjarig wordt, geldt voor de duur van de voogdij de leeftijd van 21 jaar.

Waar vind ik de informatie over voogdijzaken ?

Vóór 1811

Vóór 1811 kwam het veelvuldig voor dat er een voogd benoemd moest worden voor minderjarige kinderen. Veel moeders stierven reeds in het kraambed en ook de vaders bereikten vaak geen hoge leeftijd. Deze voogdij werd niet altijd schriftelijk vastgelegd, de zorg voor de minderjarige kinderen werd vaak onderling door familieleden geregeld. Indien deze wel werd vastgelegd vind je de voogdijgegevens terug in de plaatselijke rechterlijke archieven van vóór 1811, ook wel schepenbankarchieven genoemd.

Je kunt met behulp van de niet-gedrukte '*Gids voor secundaire genealogische bronnen*' bij het BHIC, locatie Den Bosch, reeds nagaan of er indices op de voogdijbenoemingen zijn gemaakt. Op beide studiezalen kun je deze gids raadplegen. Wat in dit verband ook van belang is, is het goederenbeheer van de (halve) wezen. Gegevens over het boedelbeheer vind je ook terug in de schepenbankarchieven, of voor de steden Bergen op Zoom, Breda, Grave, Klundert, Steenbergen en Zevenbergen in de archieven van de hiervoor speciaal ingestelde weeskamers.

1811-1838

Voor de gegevens uit deze tijd kun je zoeken in de archieven van de vrederechten. Een vrederechter kun je beschouwen als een voorloper van de huidige kantonrechter. De akten zijn in de inventaris beschreven als '*minuten van akten*' en verder gespecificeerd naar de jaartallen. Daarnaast tref je in de inventaris veelvuldig de term '*repertoires*' aan. Een repertoire is een lijst van de in een bepaalde periode gepasseerde akten. Deze lijst is opgemaakt in de volgorde van de akten en geeft verkort de inhoud van de akten weer. Via het repertoire krijg je toegang tot de akten. De akten van de vrederechten Boxmeer, Gemert, Grave en Ravenstein zijn reeds bewerkt en voorzien van indexen op persoonsnamen, die je op [de website van het BHIC](#) kunt raadplegen.

1838-heden

De kantonrechter benoemt een voogd over alle minderjarige kinderen waarbij de voogdij niet op wettige wijze is geregeld, tenzij deze benoeming aan de rechtbank is opgedragen. Een voogdij dient te worden aangevraagd bij de kantonrechter met een verzoekschrift, dat ook wel met de term '*rekest*' wordt aangeduid. Deze procedure is bepaald in het Burgerlijk Wetboek. De behandeling van het verzoekschrift vindt plaats in de raadkamer achter gesloten deuren. De uitspraak van de

rechter inzake het verzoekschrift noemt men een '*beschikking*'. De verzoekschriften aan de kantonrechter vind je in de inventaris terug onder het hoofdjé 'burgerlijke zaken' en de beschrijving luidt veelal '*minuten van akten en beschikkingen*'. Het *repertoire* vormt ook hier de toegang tot de serie minuten van akten.

Daarnaast wordt in archieven van kantongerechten sinds 1909 ook een speciaal voogdijregister bewaard. Het *voogdijregister* ex artikel 385c oud Burgerlijk Wetboek is een openbaar register van allerlei voogdijbeschikkingen van kinderrechtters en kantonrechtters, bijgehouden door de griffier van het kantongerecht in de geboorteplaats van de minderjarige. Dit register is in 1948 vervangen door de zogenaamde *voogdijregisterkaarten*.

Het voogdijregister en de voogdijregisterkaarten worden per geboortjaar van de betrokkenen in alfabetische volgorde bewaard. Ze worden door de griffier van het kantongerecht opgeborgen op jaar van meerderjarigheid. Zoek je dus een voogdijkaart van iemand die in 1948 is geboren, dan kun je deze vinden in het archief van kantongerecht in het jaar (1948 + 21 =) 1969. Met behulp van het voogdijregister en de kaarten zijn de stukken over een voogdij op een eenvoudige manier terug te vinden. De geboorteplaats van de minderjarige is hierbij bepalend voor de vraag bij welk kantongerecht je moet gaan zoeken. Zowel het voogdijregister als de voogdijregisterkaarten zijn in de inventaris beschreven onder de rubriek 'buitengerechtelijke zaken'.

Alleen wanneer de ouders gescheiden zijn en in speciale gevallen vind je gegevens over voogdij in de archieven van de arrondissementsrechtbanken. Een arrondissementsrechter kan tot ontzetting en ontheffing van de voogdij besluiten op grond van slecht levensgedrag, misbruik van bevoegdheden, een staat van faillissement en/of een onherroepelijke veroordeling van (één van) de ouders. Het verzoek tot ontzetting of ontheffing uit de ouderlijke macht kan bij de rechtbank worden ingediend door de (toezien) voogd, een van de bloed- en aanverwanten van de minderjarige tot en met de vierde graad, de Raad voor de Kinderbescherming of krachtens een vordering van het Openbaar Ministerie.

Openbaarheid van de rechterlijke archieven

Zowel het voogdijregister als de voogdijregisterkaarten zijn openbaar, dat wil zeggen dat iedereen deze archiefstukken mag inzien. De overige voogdijzaken, zoals de verzoekschriften en notulen van de raadkamer voor de kindzaken, mogen *niet* vrijelijk worden geraadpleegd. Bij de overdracht van de archieven door het Ministerie van Justitie aan destijds het Rijksarchief is bepaald dat stukken betreffende nog levende personen niet mogen worden geraadpleegd, tenzij voor wetenschappelijk onderzoek. Dit betekent dat stukken jonger dan 75 jaar niet openbaar zijn. Deze stukken kunnen alleen worden ingezien als je een schriftelijk bewijs kunt tonen dat de persoon die je zoekt, overleden is. Ook mag je de archiefstukken inzien die op jezelf betrekking hebben. Hiervoor is alleen een identificatie vereist.

Aanwezige archieven

Het BHIC beheert de archieven van de arrondissementsrechtbank Breda en de kantongerechten van het arrondissement Breda tot 1980 en de archieven van de arrondissementsrechtbank van 's-Hertogenbosch en de kantongerechten van het arrondissement 's-Hertogenbosch tot 1970. Tevens vind je op deze locatie de archieven van de vredegerichten 1811-1838. De inventarissen zijn te vinden [op onze website](#).

De meeste schepenbankarchieven kun je raadplegen bij de desbetreffende gemeente- en streekarchiefdiensten in Noord-Brabant. Een aantal wordt bewaard bij het BHIC, locatie Den Bosch. Ook hiervoor kun je onze website raadplegen.